

Tykkfiskbein i torskefilet

Fiskeriforskning rapport 15/2002
(Fiskeriforskning (Nofima) og FTI)

Leif Akse

Nofima - Sjømatindustri

Utfordringer ved trekking av tykkfiskbein i torskefilet

I tillegg til den vanskelige plasseringen av beina, sammenlignet med laks, er det også andre utfordringer:

- Ulik dimensjon på beina (lengde, diameter), avhengig av:
  - Plassering i beinrekka
  - Fiskestørrelse
- Variasjon i nødvendig kraft for å trekke ut beina, avhengig av:
  - Råstoffets ferskhetsgrad
  - Fiskestørrelse
  - Hvor beinet er plassert i beinrekken

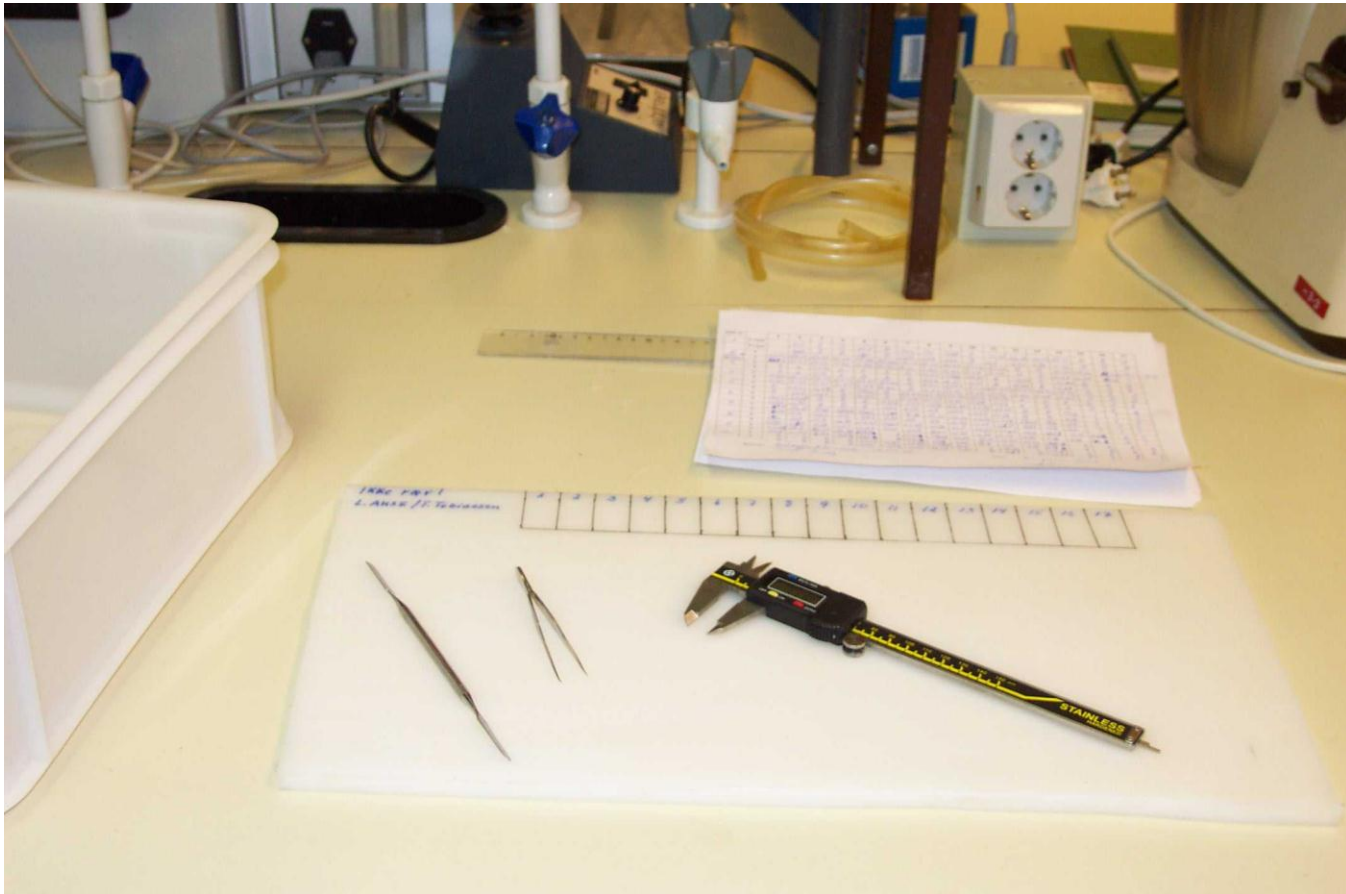
- Beina tåler ulikt mye før de knekker / slites av
- Noen bein blir trukket ut, eller kuttet i filet-/skinnemaskina, hvor mange og hvilke bein som sitter igjen er avhengig av:
  - Hvor ferskt råstoffet er
  - Variasjon mellom filetmaskiner

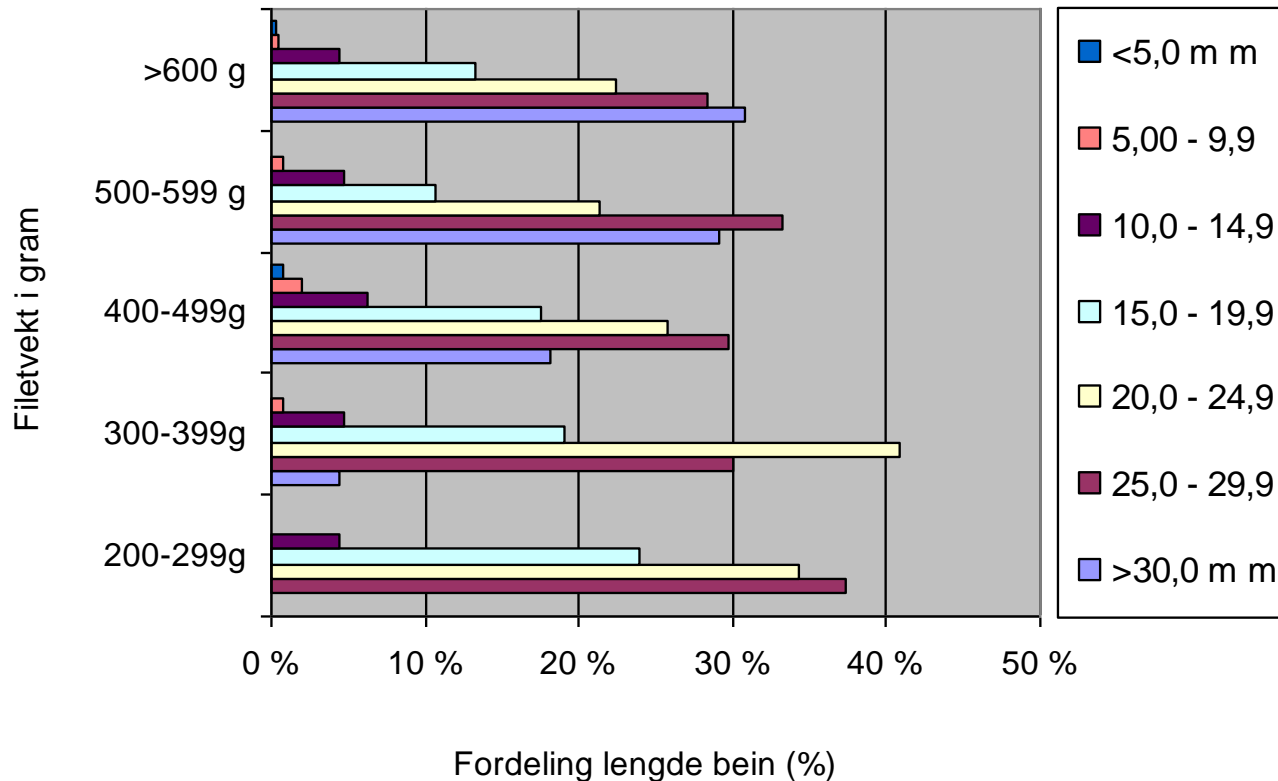
Det meste av datamaterialet i Rapport 15/2002 ble samlet inn i filetlinjene til fem bedrifter i Båtsfjord og Stamsund. Måling av trekkraft og bruddstyrke ble utført i laboratoriet til Nofima i Tromsø 2001 - 2002.

Beinlengde og diameter

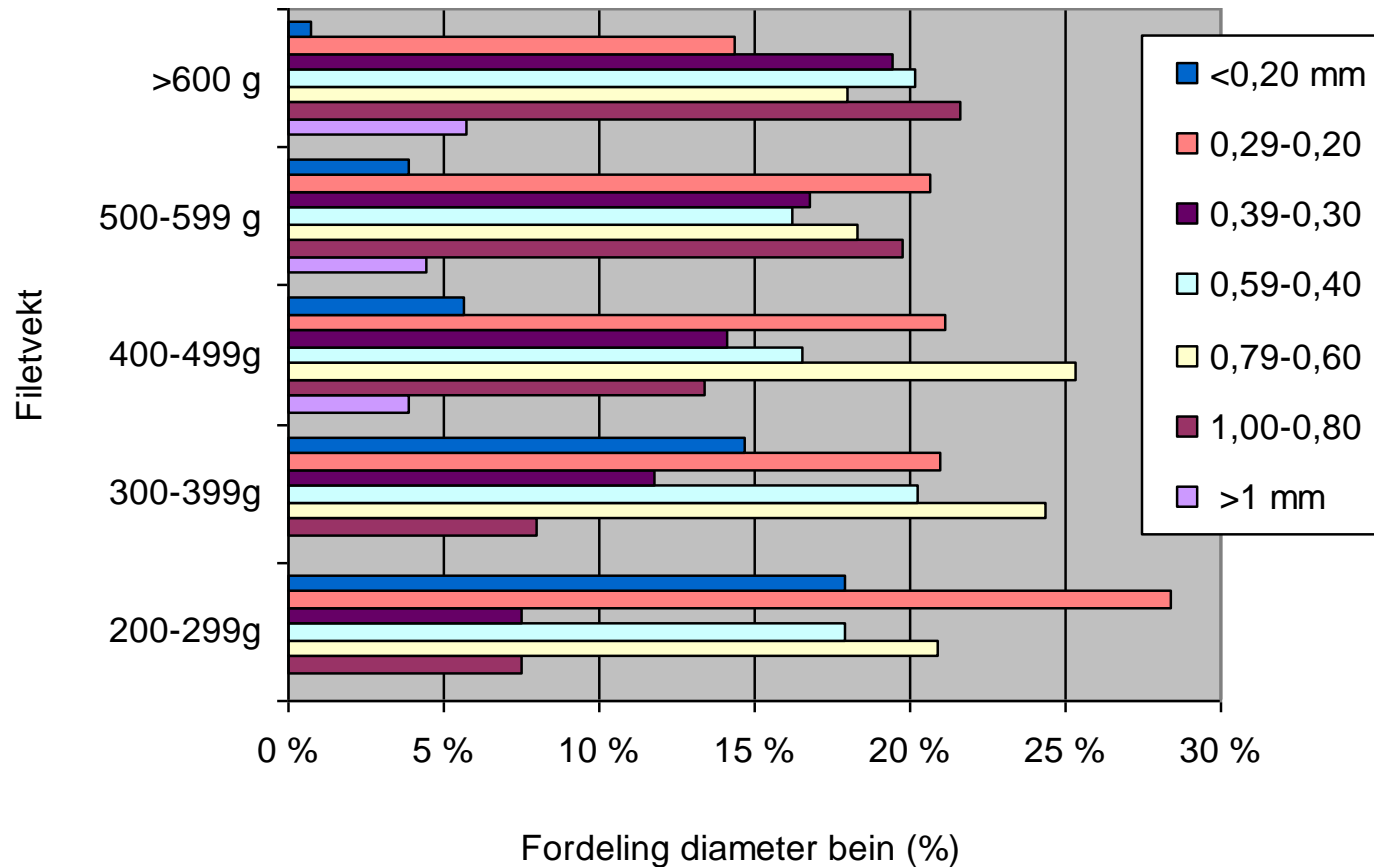

Målte beinlengder

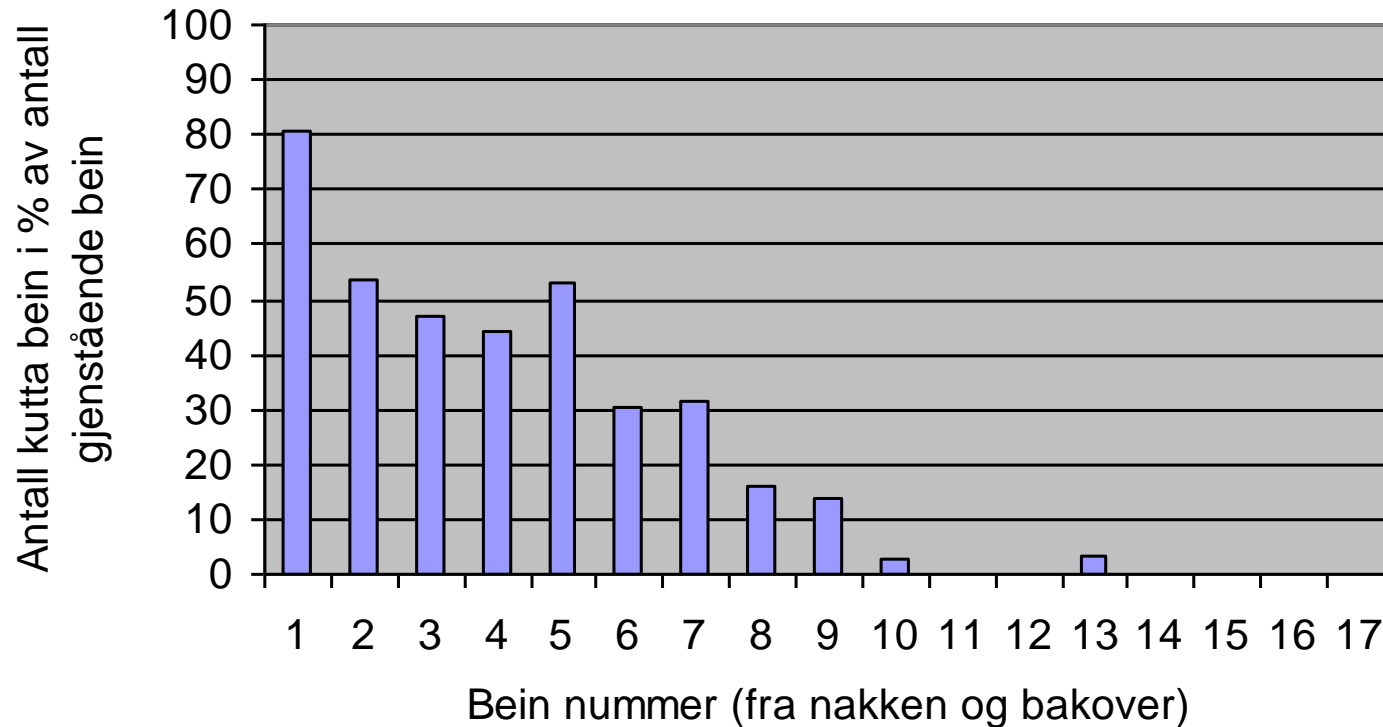
Sammenheng mellom filetvekt og lengden på tykkfiskbein, 167 torskfileter fra fem bedrifter. Filetene er gruppert etter vekt og tykkfiskbein etter lengde (mm). Figuren angir i % hvor stor andel av i alt 1934 målte tykkfiskbein som faller innenfor ulike lengdeintervall.

Målt beindiameter

Sammenheng mellom filetvekt og diameter på tykkfiskbein i 100 fileter fra fire bedrifter. Filetene er gruppert etter vekt og tykkfiskbeina etter diameter (mm). Figuren angir i % hvor stor andel av i alt 1244 målte tykkfiskbein som faller innenfor ulike diameter intervall.

Mange av beina ble kuttet i filet-/skinnemaskina (eksempel fra en filetmaskin)

Dårlig sammenheng mellom beinlengde og tykkelse fordi mange bein ble kuttet under filetering slik at bare stubber sto igjen

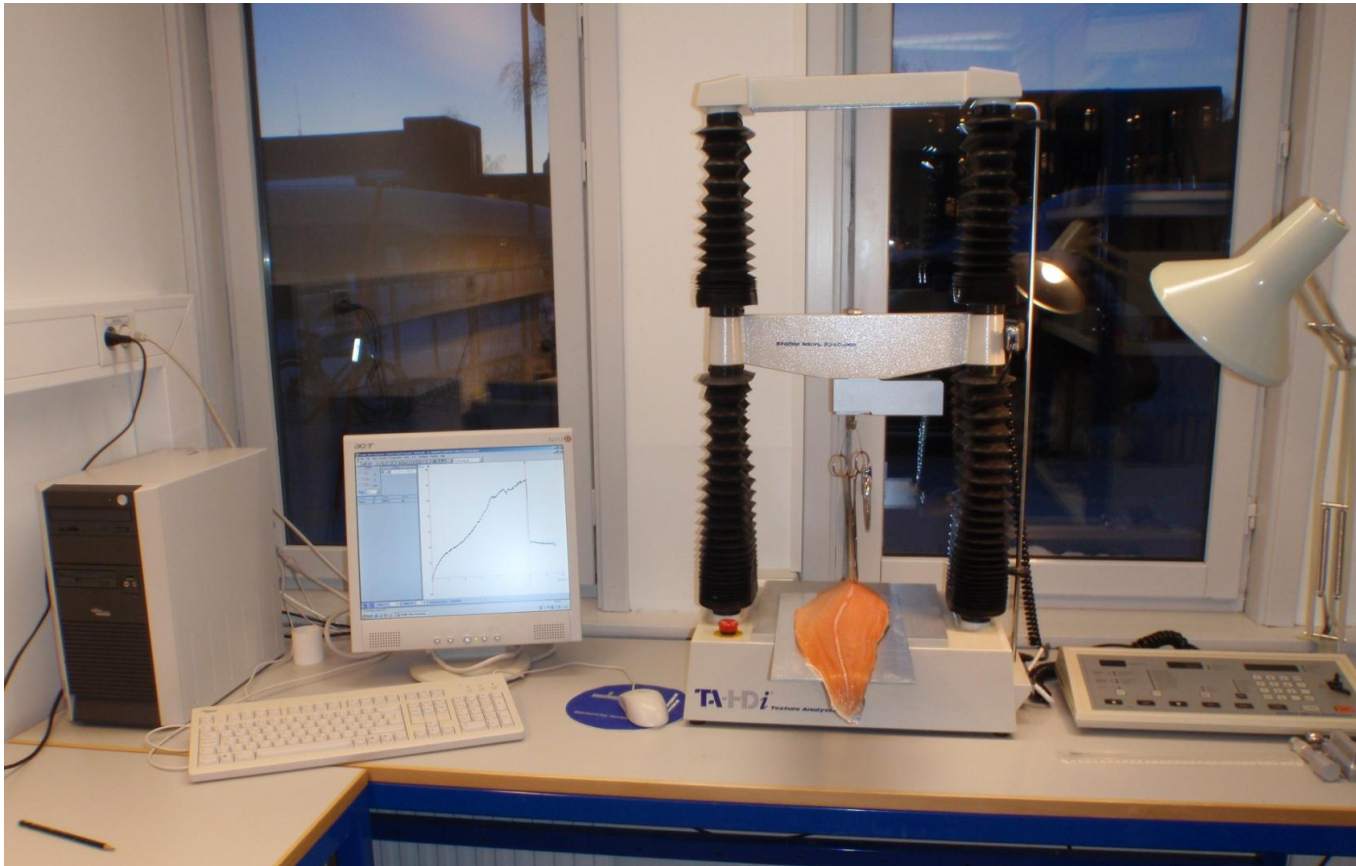
Oppsummering: Lengde og diameter på bein som satt igjen etter filetering/skinning

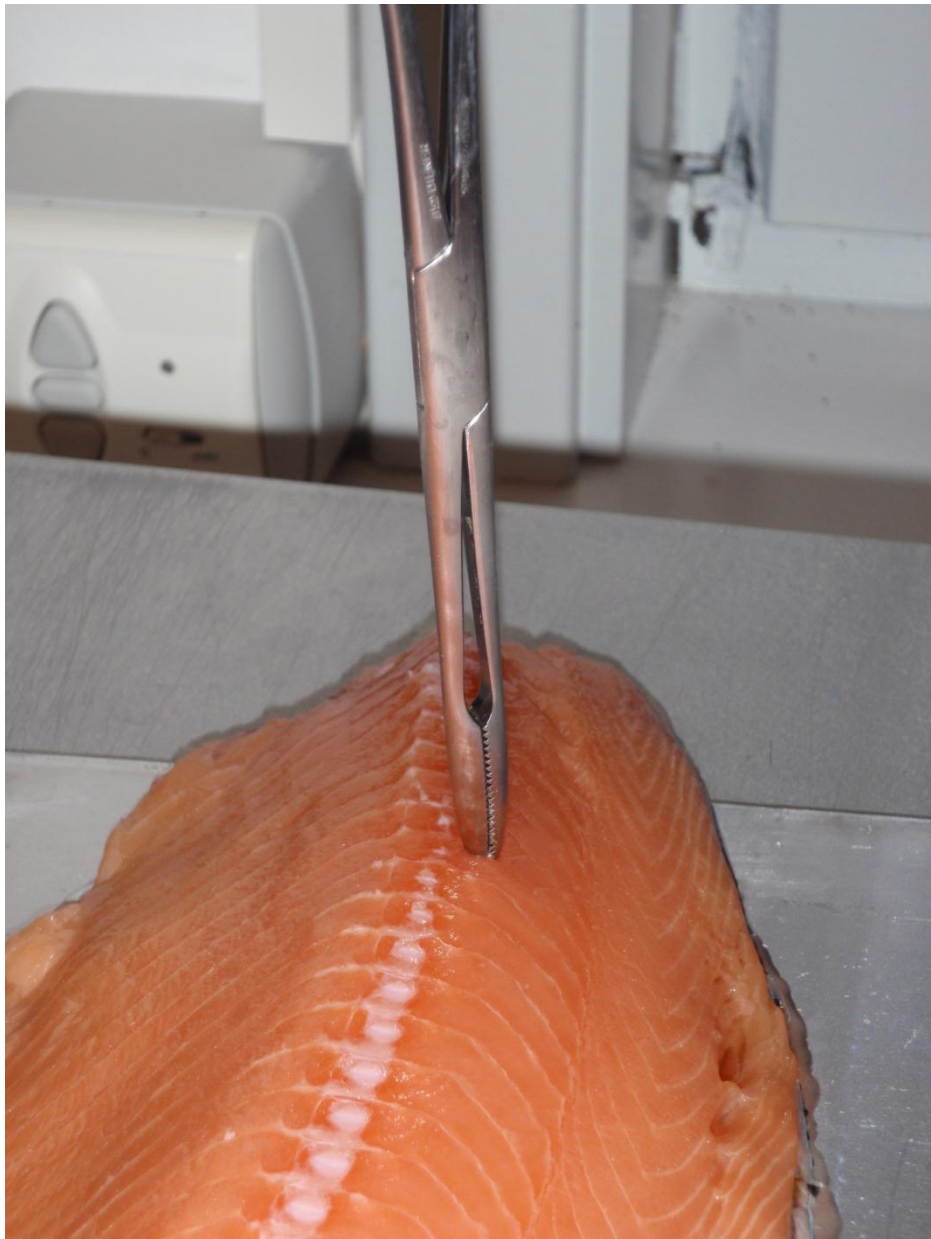
- Andelen bein som var lengre enn 3 cm økte med filetstørrelsen, fra 0 % i fileter <300 g til ca 30 % i fileter >500 g
- Likevel en høy andel av relativt lange bein (25 – 30 mm.) også i de minste filetene (30 – 38 %)
- De fremste beina er særlig utsatt for å bli kuttet i filetmaskina
- Andelen av de tynneste beina (<0,2 m.m.) avtar jevnt med økende filetstørrelse (18 % i fileter <300g - 0,7 % i filet >600g)
- Tilsvarende fant man de tykkeste beina (>1 mm.) kun i store fileter (6 % av beina i fileter >600 g – 0 % i fileter <400 g)

Trekraft for å fjerne beina

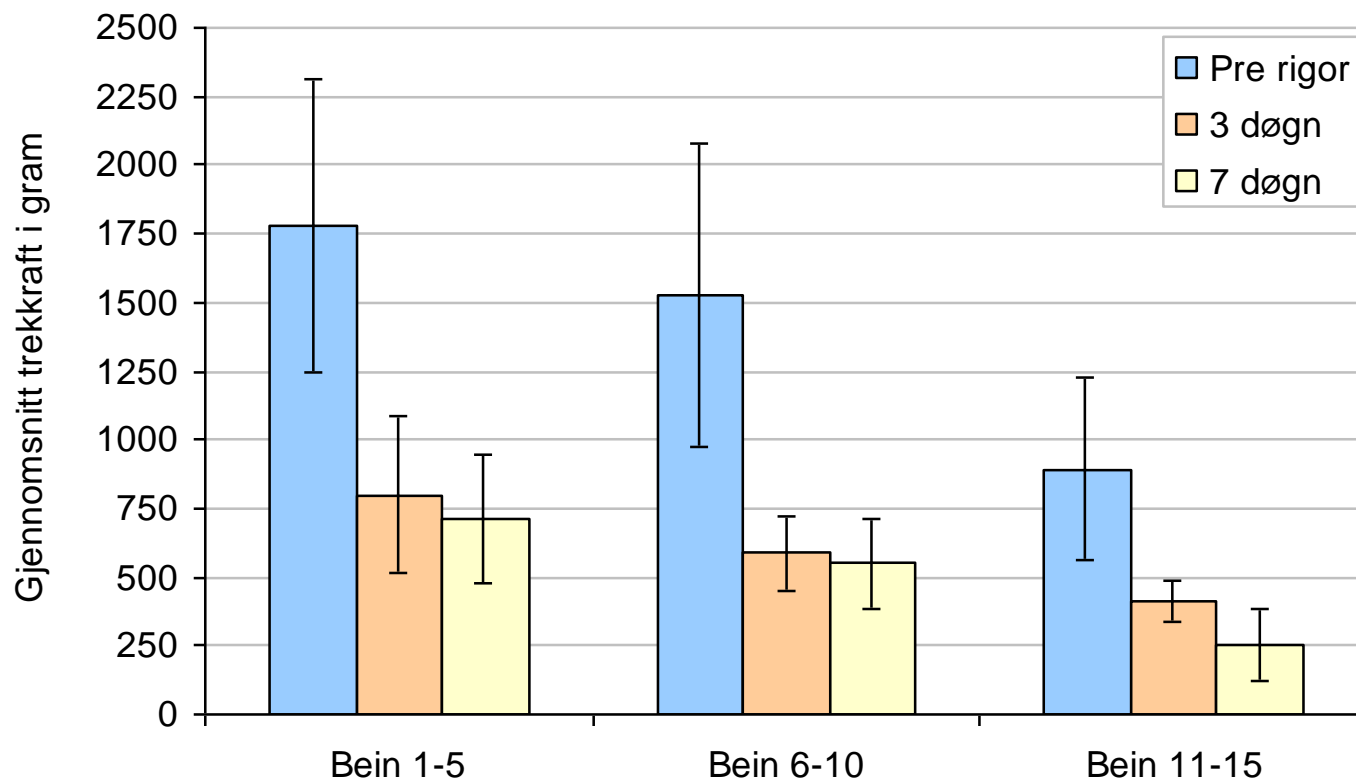
Bruddstyrke før beina knekkes/slites av

Trekraft og bruddstyrke

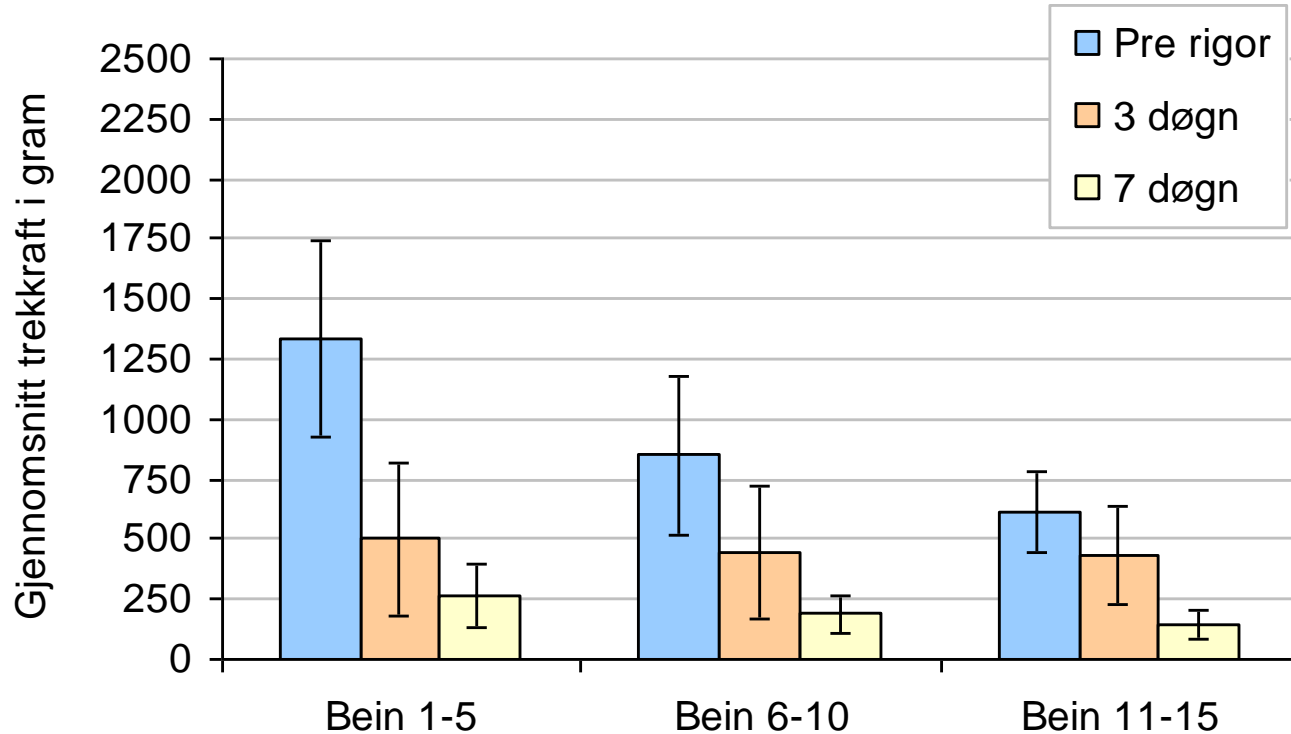

Målt trekkraft – torskefileter med skinn

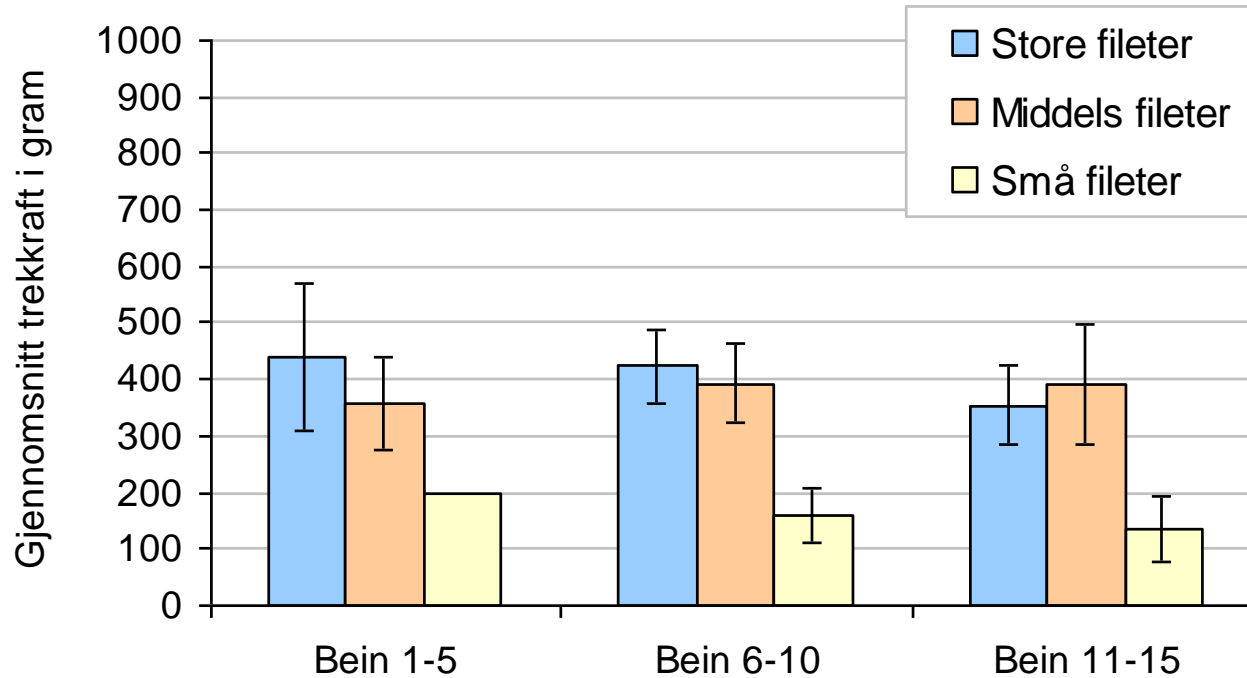

Målt trekkraft torskefilet – uten skinn

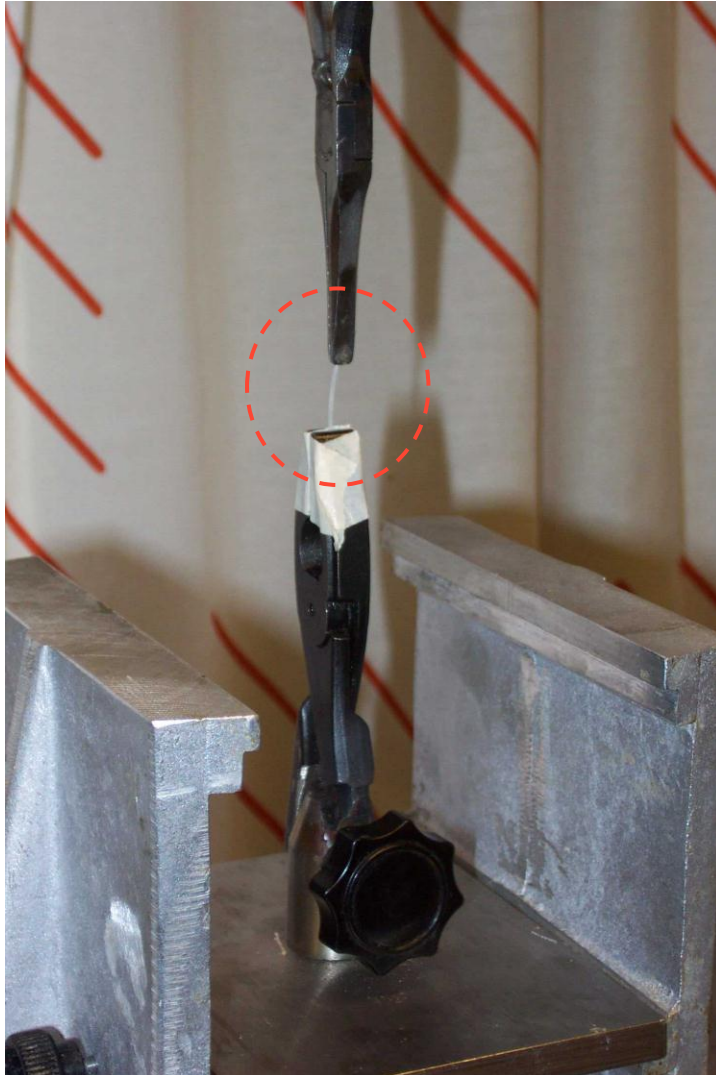

Trekraft i forhold til filetstørrelse

post-rigor torskfileter uten skinn

Bruddstyrke (torsk)

Vanskelig å måle bruddstyrken

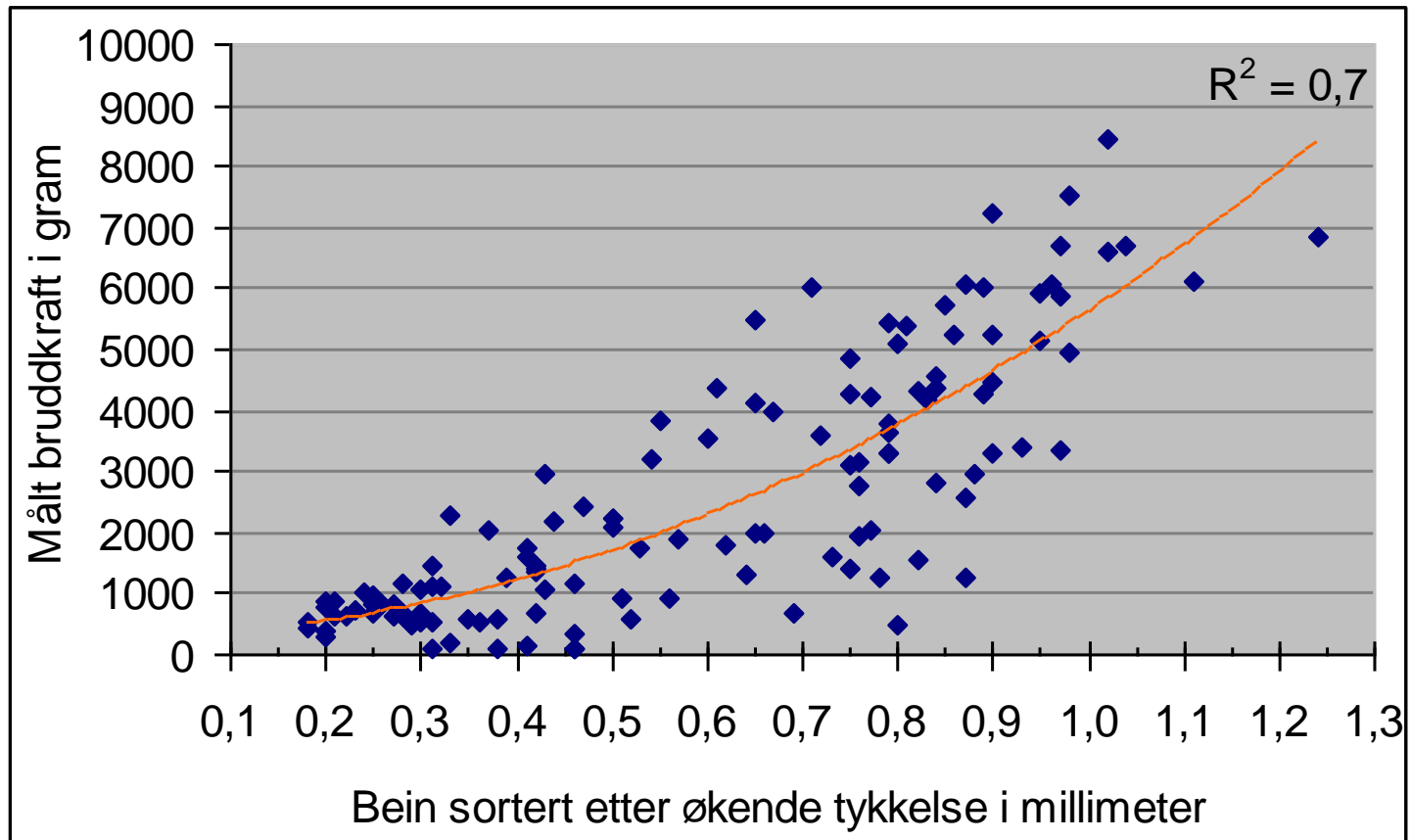
Kraften som skal til for å knekke, eller slite av beinet avhenger av gripeanordningen

Ofte knekker beinet like ved der det gripes fast

Bein kan også bli skadet og svekket under filetering og skinning

Målte bruddstyrker

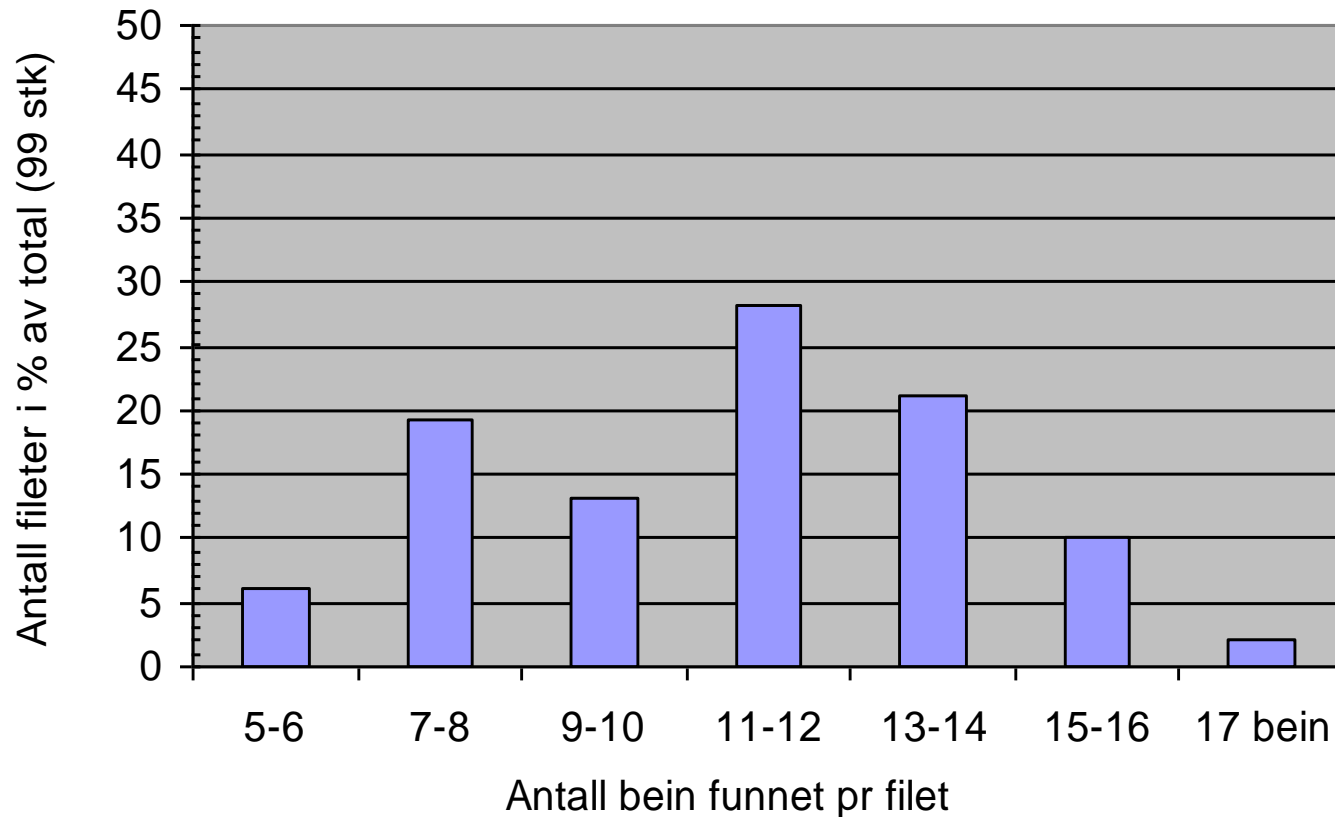

Oppsummering trekkraft og bruddstyrke

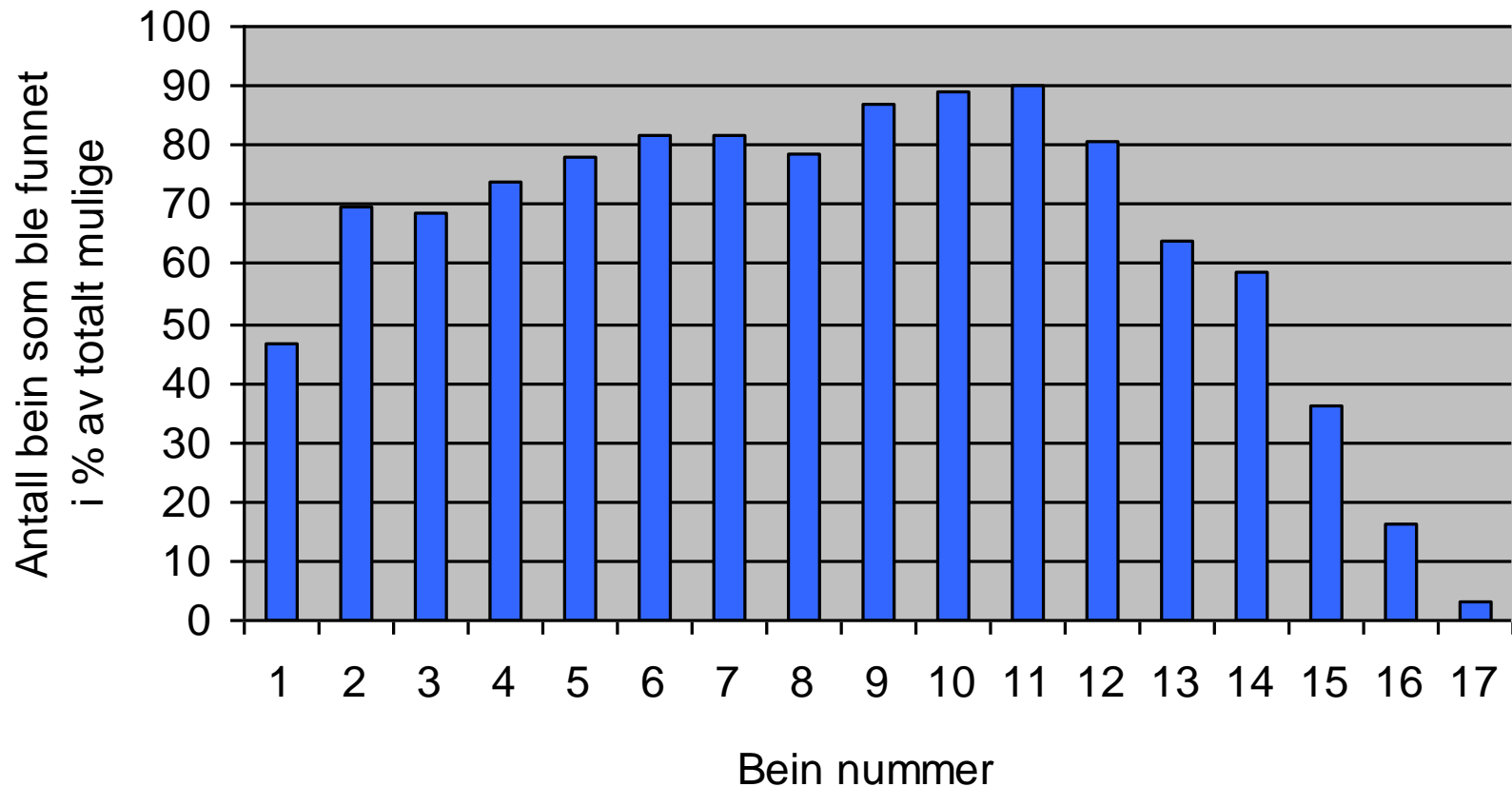
- Høyere trekkraft nødvendig for å fjerne bein fra filet med skinn enn fra skinnfri filet (beina fremme i fileten er festet mot skinnet)
- Langt høyere trekkraft nødvendig for å fjerne beina fra pre-rigor filet enn fra post-rigor. I torskefilet m/skinn var kraften redusert med 50 % etter 3 døgn lagring av råstoffet
- I pre-rigor filet med og uten skinn var det stor reduksjon i kraft fra fremste til bakerste bein. I post-rigor filet (3 og 7 d på is) var det mindre forskjell
- Målt bruddstyrke varierte fra bein til bein med samme tykkelse
- Nødvendig kraft for å trekke ut beina var i de fleste tilfeller lavere enn målt bruddstyrke

Hvor mange bein sitter igjen i fileten etter skjæring og skinning ?

Antall gjenstående bein i torskfilet kjølt råstoff

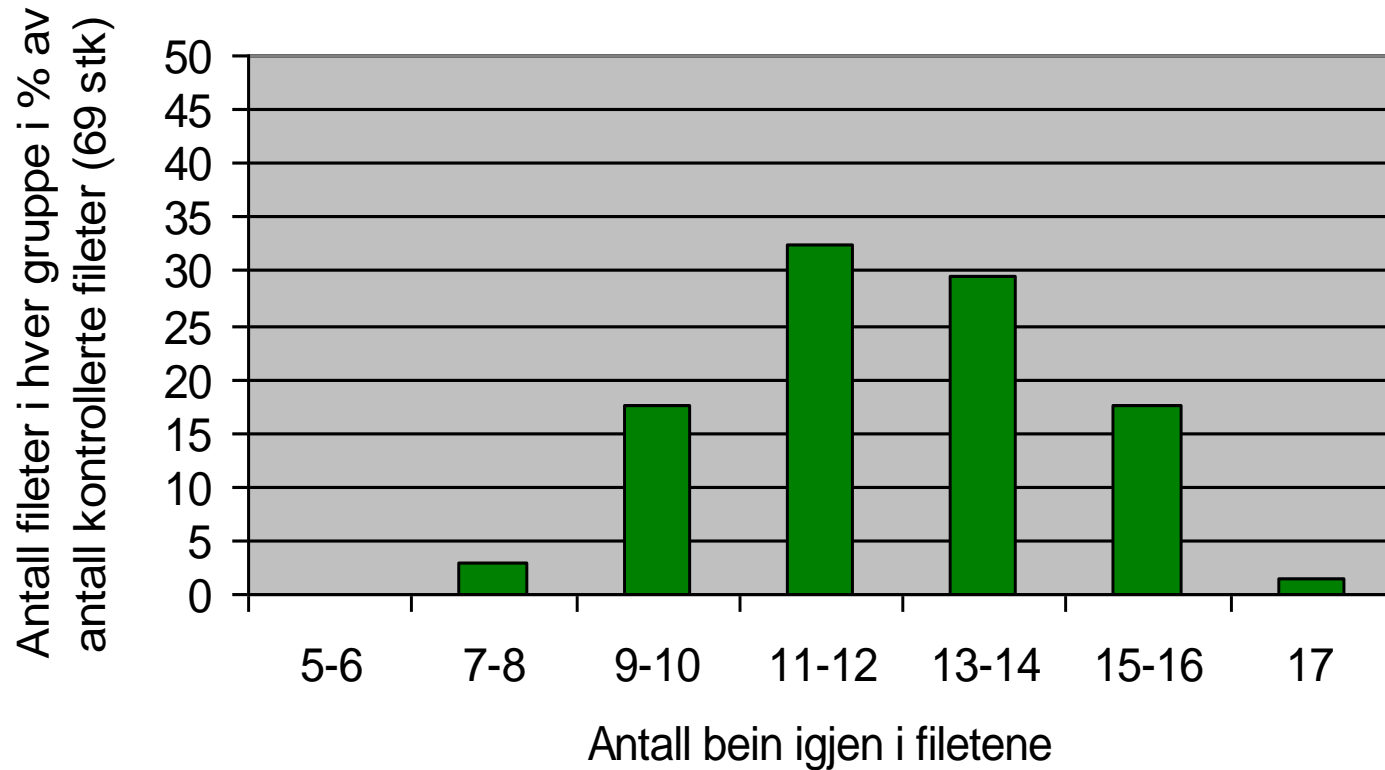

Hvilken bein sto igjen i filéer av kjølt råstoff

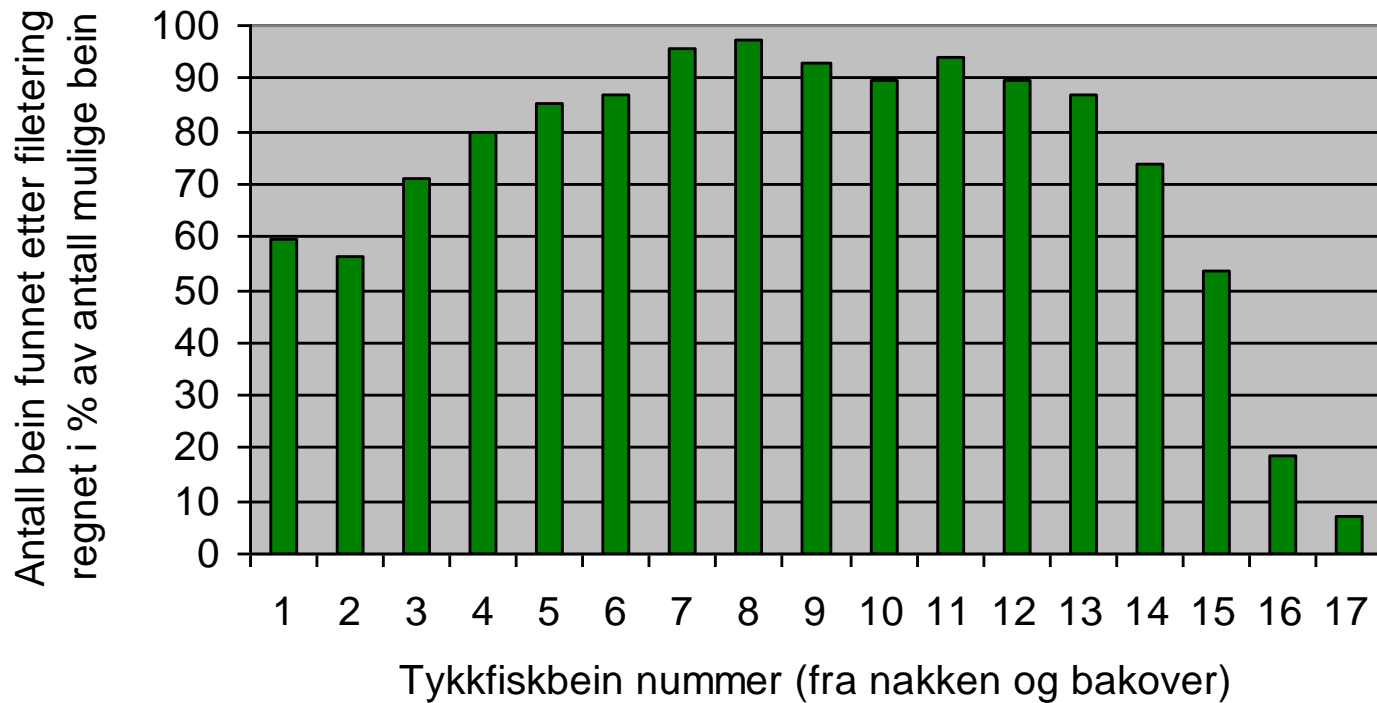

Mellom 80 % og 90 % av beina midt i rekken sto igjen (bein 7 – bein 12)

Antall gjenstående bein i torskfilet fryst råstoff

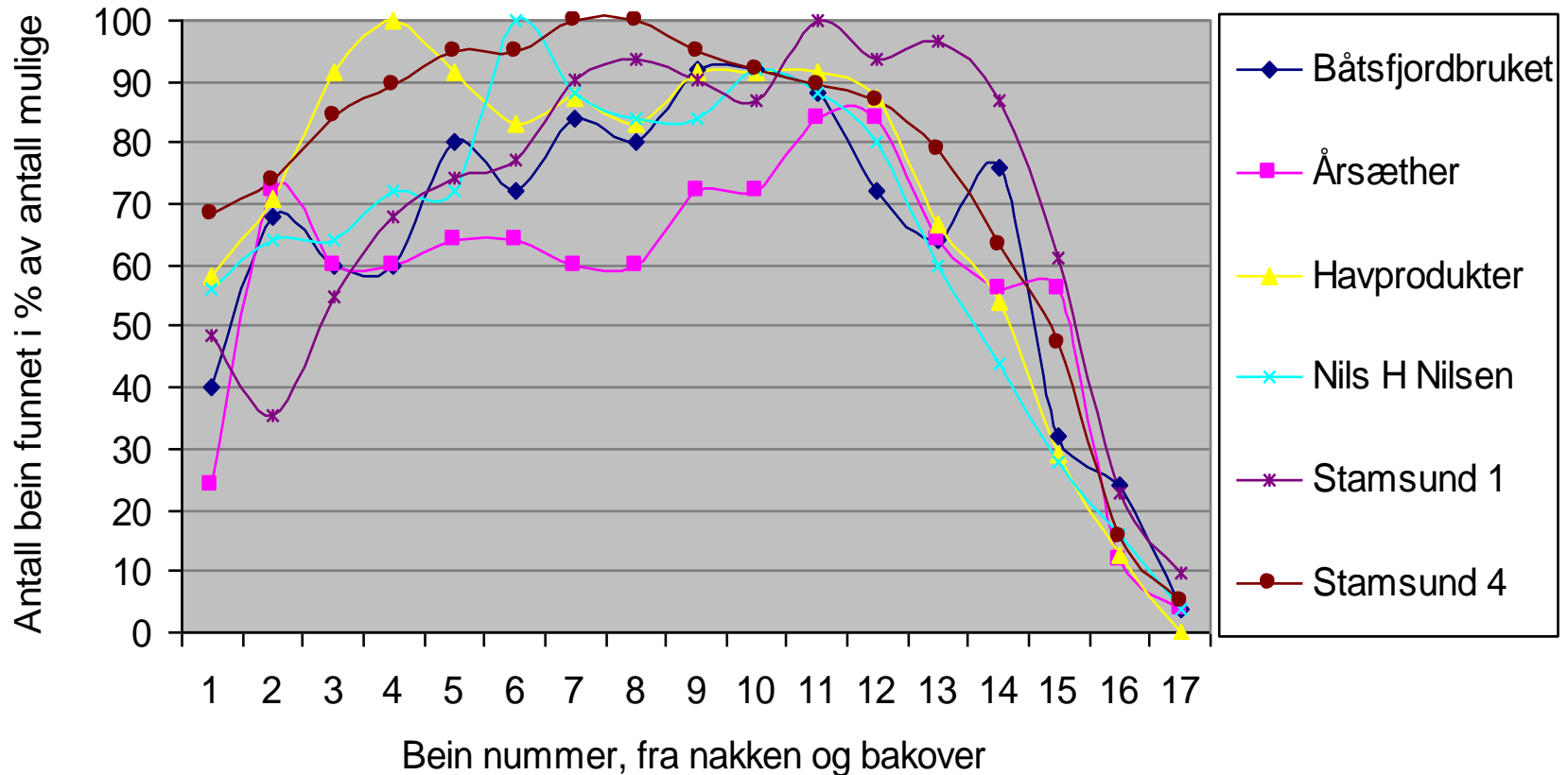

Hvilken bein sto igjen i filéer av fryst råstoff

Fra 90 % til nær 100 % av beina midt i rekken sto igjen (bein 7 – 12)

Variasjon mellom filetmaskiner med hensyn til bein som står igjen i filetene

Oppsummering: Bein i filetene etter skjæring og skinning (n = 168 fileter)

- I snitt for kjølt og frosset råstoff: 68 % av beina sto igjen
- Vanlig antall etter skjæring/skinning var 10 – 15 bein pr. filet
- Det var særlig bein lengst fremme og lengst bak i beinrekken som forsvant under skjæring og skinning
- Hvor mange og hvilke bein som forsvant under skjæring og skinning varierte fra filetlinje til filetlinje.
- Det var forskjell mellom kjølt og frosset råstoff (flest i frosset)

Takk for oppmerksomheten !